

III OLIMPIADA FIZYCZNA (1953/1954). Stopień wstępny, zadanie teoretyczne – T2.

Źródło: Stefan Czarnecki: Olimpiada Fizyczna I-IV, PZWS, Warszawa 1956

Nazwa zadania: Wykresy zależności od wielkości elektrycznych w obwodzie z SEM

Działy: Elektryczność

Słowa kluczowe: Siła elektromotorowa, bateria, opór, moc użyteczna, moc całkowita.

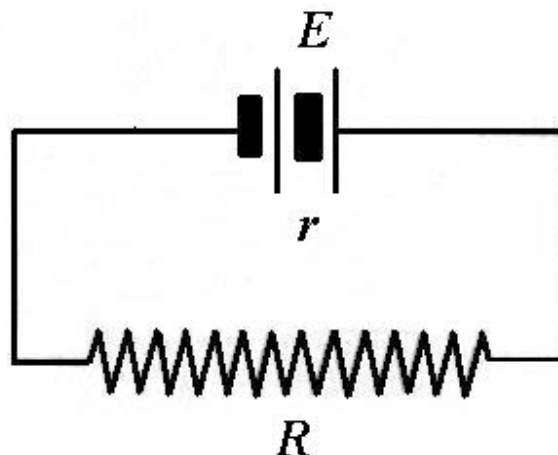
Zadanie teoretyczne – T2, zawody stopnia wstępnego, III OF.

Siła elektromotoryczna baterii złożonej z 2 ogniw Leclanchego spiętych szeregowo wynosi $E = 2,8 \text{ V}$, opór wewnętrzny 2Ω . Bieguny baterii spinamy oporem zewnętrznym. Sporządzić wykresy zależności następujących wielkości od oporu zewnętrznego, który powiększać należy co $\frac{1}{2} \Omega$:

- Natężenie prądu i w obwodzie,
- Napięcia U na biegunach baterii.
- Mocy użytecznej M , tj. iloczynu napięcia na biegunach i natężenie płynącego prądu, oraz
- Współczynnika sprawności η ($\eta = \frac{\text{moc użyteczna}}{\text{moc całkowita}}$)

Rozwiązanie

Rozwiązanie tego zadania polega na właściwym zastosowaniu prawa Ohma do obwodu z oporami; zewnętrznym R i wewnętrznym r oraz siłą elektromotoryczną E (rys. 1).

Rys. 1.

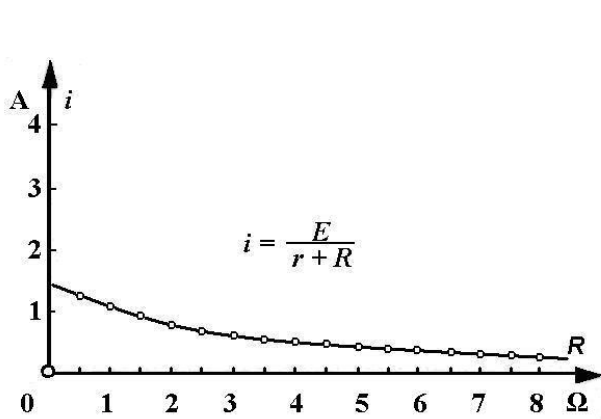
$$\text{a) } i = \frac{E}{r + R};$$

$$\text{b) } U = i R = E - ir = \frac{E}{\frac{r}{R} + 1};$$

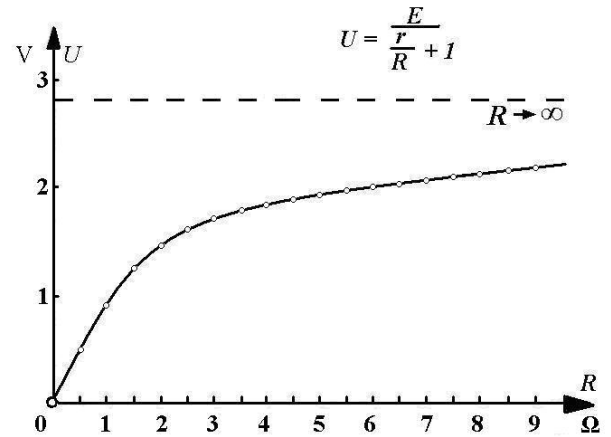
$$c) M = Ui = \frac{E^2 R}{(r+R)^2};$$

$$d) \eta = \frac{M}{Ei} = \frac{U}{E} = \frac{1}{\frac{r}{R} + 1};$$

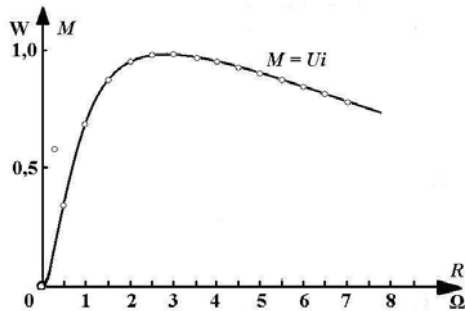
Na podstawie powyższych wzorów łatwo sporządzić wykresy; przy tym krzywe napięcia i sprawności w funkcji oporu różnią się jedynie jednostkami na osi rzędnych (rys. 2, 3, 4, 5).

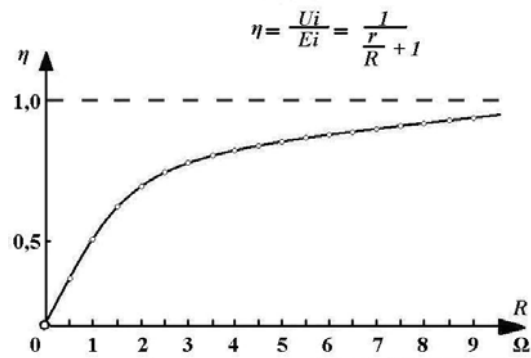
Rys. 2.

Rys. 3.

Rys. 4.

Rys. 5.